Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ANTHONYJA MICHAELA COLLINSA,
predstavljeni 4. maja 2023 [1]

Zadeva C-560/20

CR,
GF,
TY
Toženi organ:
Landeshauptmann von Wien

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija))

„Predhodno odločanje – Politika priseljevanja – Pravica do združitve družine – Direktiva 2003/86/ES – Združitev družine beguncev – Mladoletnik brez spremstva – Člen 10(3)(a) – Starši, ki zaprosijo za združitev družine z mladoletnikom brez spremstva, ki ima status begunca, skupaj z invalidno polnoletno sestro begunca – Družinski član begunca, ki ni naveden v členu 10(2) in členu 10(3) – Člen 3(5) – Možnost, da države članice sprejmejo ugodnejše določbe – Člen 4(2)(b) – Združitev družine z odraslimi neporočenimi otroki sponzorja, ki so nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja – Člen 17 – Individualizirana preučitev prošenj za združitev družine – Uravnotežena in razumna presoja vseh upoštevnih interesov – Člen 7 in člen 24(2) in (3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah“

I. Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija), se nanaša na to, ali so do združitve družine z mladoletnim beguncem brez spremstva upravičeni njegovi starši in invalidna polnoletna sestra. [2] V ta namen želi predložitveno sodišče ugotoviti datum, na katerega je treba presojati begunčev status mladoletnika. Prav tako sprašuje, ali je na podlagi prava Unije treba izdati dovoljenje za prebivanje invalidni polnoletni sestri mladoletnega begunca brez spremstva, če bi bila posledica zavrnitve izdaje, da njuni starši ne bi mogli uveljavljati pravice do združitve družine.

[1] Jezik izvirnika: angleščina.

[2] Kakor je opredeljena s členom 2(b) in (f) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224).

II. Pravni okvir

A. Pravo Evropske unije

2. Člen 2(c) Direktive 2003/86 opredeljuje pojem „sponzor“ kot „državljana tretje države, ki zakonito biva v državi članici in prosi za združitev s svojimi družinskimi člani, ali čigar družinski člani prosijo za združitev z njim/njo“.

3. Člen 2(f) Direktive 2003/86 opredeljuje pojem „mladoletniki brez spremstva“ kot „državljane tretje države ali osebe brez državljanstva, mlajše od osemnajst let, ki prispejo na ozemlje držav članic brez spremstva odrasle osebe, ki je zanje odgovorna po zakonu ali običaju, dokler takšna oseba zanje učinkovito ne poskrbi, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje držav članic“.

4. V skladu s členom 3(5) Direktive 2003/86 ta direktiva ne vpliva na možnost, da države članice sprejmejo ali ohranijo ugodnejše določbe.

5. V skladu s členom 4(2)(b) Direktive 2003/86 lahko države članice na podlagi Direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV te direktive, dovolijo vstop in bivanje odraslim neporočenim otrokom sponzorja ali njegovega zakonca, če so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.

6. Člen 10 Direktive 2003/86 določa:

„[…]

2. Države članice lahko dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4, če jih begunec vzdržuje.

3. Če je begunec mladoletnik brez spremstva, države članice:

(a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki [predniki] v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a);

[…]“

7. Člen 12 Direktive 2003/86 določa:

„1. Z odstopanjem od člena 7 države članice od begunca in/ali njegovih družinskih članov ne zahtevajo, da v zvezi s prošnjami za tiste družinske člane, omenjene v členu 4(1), zagotovijo dokaz, da begunec izpolnjuje zahteve, določene v členu 7.

[…]

Države članice lahko zahtevajo, da begunec izpolni pogoje, omenjene v členu 7(1), če prošnja za združitev družine ni predložena v roku treh mesecev po odobritvi statusa begunca.

[…]“

B. Avstrijsko pravo

8. Upoštevne določbe nacionalnega prava so vsebovane v členih 11 in 46 Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs-und Aufenthaltsgesetz – NAG) (zvezni zakon o nastanitvi in prebivanju v Avstriji (zakon o nastanitvi in prebivanju, v nadaljevanju: NAG)) z dne 16. avgusta 2005[3] ter v členih 34 in 35 Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (Asylgesetz 2005) (zakon o azilu, v nadaljevanju: AsylG iz leta 2005) z dne 16. avgusta 2005.[4]

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

9. RI je sirski državljan, rojen 1. septembra 1999. V Avstrijo je kot mladoletnik brez spremstva prispel 31. decembra 2015 in 8. januarja 2016 zaprosil za mednarodno zaščito. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (zvezni urad za priseljevanje in azil, Avstrija) je RI priznal status begunca, ko je bil mladoletnik, in ga o tej odločitvi obvestil 5. januarja 2017. Tri mesece in en dan po tem, 6. aprila 2017, so starši RI, CR in GF, ter njegova polnoletna sestra, TY,[5] pri veleposlaništvu Avstrije v Siriji zaprosili[6] za dovoljenje za vstop in prebivanje z RI v Avstriji z namenom združitve družine. Ko so bile te prošnje vložene, je bil RI mladoletnik. Veleposlaništvo Avstrije je prošnje zavrnilo,[7] ker je med postopkom združitve družine RI postal polnoleten. Zoper to odločbo ni bila vložena pritožba in je postala dokončna 26. junija 2018.

10. CR, GF in TY so 11. julija 2018 pri Landeshauptmann von Wien (deželni vladar Dunaja, Avstrija) zaprosili za dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine na podlagi člen 46(1)(2) NAG. CR in GF sta se sklicevala na svoje pravice iz Direktive 2003/86. TY je svojo prošnjo utemeljevala s členom 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP). Landeshauptmann von Wien (deželni vladar Dunaja) je 20. aprila 2020 te prošnje zavrnil, ker niso bile vložene v treh mesecih po datumu, ko je bil RI priznan status begunca.

11. CR, GF in TY (v nadaljevanju: tožeče stranke) so te odločbe izpodbijali pri Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju). To sodišče med drugim sprašuje, ali so tožeče stranke upravičene do združitve družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86, ker je med postopkom združitve družine RI postal polnoleten. Če ni tako, želi vedeti, na kateri datum bi morala biti vložena ta prošnja za združitev družine, da bi obstajala taka pravica.

12. Po obravnavi je Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) ugotovilo, da tožeče stranke niso upravičene do stanovanja, ki se šteje za „normalno“,[8] da nimajo „zdravstvenega zavarovanja“, ki jim zagotavlja stalno in redno kritje,[9] in da nimajo nobenih stalnih in rednih dohodkov[10]. Zaradi tega ne izpolnjujejo zahtev iz člena 7 Direktive 2003/86. Predložitveno sodišče je ugotovilo tudi, da ima TY, ki s starši živi v Siriji, cerebralno paralizo, zaradi česar mora

3 BGBl. I, 100/2005. Za obravnavani postopek se uporablja različica z dne 14. avgusta 2018. BGBI. I, 56/2018.

4 BGB1. I, 100/2005. Za obravnavani postopek se uporablja različica z dne 18. oktobra 2017. BGB1. I, 145/2017.

5 Rojena 15. avgusta 1988. CR, GF in TY so sirski državljani.

6 V skladu s členom 35 AsylG iz leta 2005.

7 Odločba o zavrnitvi teh prošenj je bila vročena 29. maja 2018.

8 Glej člen 7(1)(a) Direktive 2003/86.

9 Glej člen 7(1)(b) Direktive 2003/86.

10 Glej člen 7(1)(c) Direktive 2003/86.

stalno uporabljati invalidski voziček in potrebuje vsakodnevno osebno nego, vključno s pomočjo pri hranjenju. To nego ji nudi njena mati, CR. Starši TY je ne morejo pustiti same, ker nege, ki ji jo nudi mati, sicer v Siriji ni mogoče dobiti in ker tam ne živi noben drug družinski član.

13. Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) je menilo, da ker Republika Avstrija ne uporablja možnosti iz člena 10(2) Direktive 2003/86, TY na podlagi avstrijskega prava ni družinski član za namene združitve družine. Predložitveno sodišče tako meni, da bi se morali starši RI odpovedati svoji pravici do združitve družine na podlagi člena 10(3)(a) Direktive 2003/86, če njegovi sestri, TY, dovoljenje za prebivanje ne bi bilo izdano istočasno kot njim. Sprašuje, ali se lahko za uveljavljanje pravice do združitve družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 po analogiji uporabi razlaga člena 20 PDEU iz sodb Ruiz Zambrano [11] ter Dereci in drugi [12], tako da bi se področje uporabe te direktive razširilo na kategorije oseb, ki niso tiste, ki so v njej izrecno določene. Predložitveno sodišče opozarja na to, da je TY na podlagi avstrijskega prava lahko upravičena do dovoljenja za prebivanje iz nujnih razlogov, ki se nanašajo na njeno zasebno in družinsko življenje, v skladu s členom 8 EKČP. Kljub temu meni, da je lahko s pravico do dovoljenja za prebivanje na podlagi prava Unije priznano širše varstvo, kot bi bilo lahko priznano pri uporabi člena 8 EKČP s strani avstrijskih organov.

14. V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se lahko starša begunca, ki je kot mladoletnik brez spremstva vložil prošnjo za azil in ki mu je bil še kot mladoletniku priznan azil, kot državljana tretje države še naprej sklicujeta na člen 2(f) v povezavi s členom 10(3)(a) [Direktive 2003/86], če je begunec po priznanju azila, vendar med postopkom za izdajo dovoljenja za prebivanje njegovim staršem, postal polnoleten?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali je v takem primeru potrebno, da starša državljana tretje države upoštevata rok za vložitev prošnje za združitev družine, ki je naveden v sodbi Sodišča z dne 12. aprila 2018, C-550/16, A in S, [(C-550/16, EU:C:2018:248, točka 61], po katerem mora ta biti ‚načeloma […] vložena v roku treh mesecev od dneva, ko je bil zadevnemu mladoletniku priznan status begunca‘?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali je treba polnoletni sestri begunca s priznanim statusom, ki je državljanka tretje države, izdati dovoljenje za prebivanje neposredno na podlagi prava Unije, če bi bila starša begunca v primeru zavrnitve dovoljenja za prebivanje polnoletni sestri begunca dejansko prisiljena odpovedati se svoji pravici do združitve družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive [2003/86], ker ta polnoletna sestra begunca zaradi svojega zdravstvenega stanja nujno potrebuje stalno nego svojih staršev in zato ne more ostati sama v državi izvora?

4. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: katera merila je treba uporabiti pri presoji pravočasnosti, ali je bila taka prošnja za združitev družine ‚načeloma‘ vložena v roku treh mesecev v smislu navedb v sodbi Sodišča z dne 12. aprila 2018, C-550/16, A in S, [(C-550/16, EU:C:2018:248, točka 61]?

[11] Sodba z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124).

[12] Sodba z dne 15. novembra 2011, Dereci in drugi (C-256/11, EU:C:2011:734).

5. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali se lahko starša begunca še naprej sklicujeta na svojo pravico do združitve družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive [2003/86], če je od dneva, ko je bil mladoletniku priznan status begunca, in njuno prošnjo za združitev družine preteklo tri mesece in en dan?

6. Ali lahko država članica v postopku za združitev družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive [2003/86] od staršev begunca načeloma zahteva, da izpolnjujeta pogoje iz člena 7(1) Direktive [2003/86]?

7. Ali je zahteva po izpolnjenosti pogojev, ki so navedeni v členu 7(1) Direktive [2003/86], v postopku za združitev družine na podlagi člena 10(3)(a) Direktive [2003/86] odvisna od tega, ali je bila prošnja za združitev družine v smislu člena 12(1), tretji pododstavek, Direktive [2003/86] vložena v roku treh mesecev po priznanju statusa begunca?“

IV. Postopek pred Sodiščem

15. Predsednik Sodišča je 9. julija 2021 prekinil postopek v obravnavani zadevi do sodbe, s katero bo končan postopek v zadevi C-279/20 ter združenih zadevah C-273/20 in C-355/20. Predsednik Sodišča je 8. avgusta 2022 predložitveno sodišče vprašal, ali glede na sodbi v teh zadevah v celoti ali delno vztraja pri predlogu za sprejetje predhodne odločbe.[13] Predložitveno sodišče je 6. septembra 2022 umaknilo prvo vprašanje iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, vztrajalo pa je pri predlogu glede vprašanj od drugega do sedmega.

16. Pisna stališča so predložile tožeče stranke, nizozemska in avstrijska vlada ter Evropska komisija. Iste stranke so podale ustne navedbe in odgovorile na vprašanja Sodišča na obravnavi 14. februarja 2023.

V. Presoja

17. V skladu z zahtevo Sodišča se bom v sklepnih predlogih omejil na analizo tretjega vprašanja.[14]

18. Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) v bistvu sprašuje, ali je državljanka tretje države – polnoletna sestra mladoletnega begunca brez spremstva, ki je zaradi zdravstvenega stanja popolnoma odvisna od svojih staršev – upravičena do dovoljenja za prebivanje v skladu s pravom Unije, če bi bila posledica zavrnitve izdaje takega dovoljenja to, da njeni starši ne bi mogli uveljavljati pravice do združitve družine.[15] Tožeče stranke in Komisija menijo, da je na to vprašanje treba odgovoriti pritrdilno. Nizozemska in avstrijska vlada predlagata, naj bo odgovor na vprašanje nikalen.

[13] Sodbi z dne 1. avgusta 2022, Bundesrepublik Deutschland (Pravica otroka, ki je postal polnoleten, do združitve družine) (C-279/20, EU:C:2022:618), in z dne 1. avgusta 2022, Bundesrepublik Deutschland (Združitev družine z mladoletnim beguncem) (C-273/20 in C-355/20, EU:C:2022:617).

[14] Ker se tretje in šesto vprašanje delno prekrivata, se bom šestemu vprašanju predložitvenega sodišča posvetil, kolikor je to potrebno za pomoč Sodišču pri posvetovanju.

[15] Tretje vprašanje temelji na predpostavki, da se državljana tretje države, starša (CR in GF) begunca (RI), ki je zaprosil za azil in mu je bil ta priznan kot mladoletniku brez spremstva, preden je postal polnoleten, lahko sklicujeta na člen 2(f) Direktive 2003/86 v povezavi s členom 10(3)(a) te direktive, čeprav je ta begunec po priznanju azila, vendar med postopkom za združitev družine, postal polnoleten.

19. Tožeče stranke navajajo, da bi glede na zdravstveno stanje TY zavrnitev prošnje za njeno združitev družine pomenila, da njena starša, CR in GF, ne bi mogla uresničevati svoje pravice do združitve družine s svojim sinom RI, s čimer ta pravica ne bi imela polnega učinka. Ta rezultat naj bi bil v nasprotju s ciljem Direktive 2003/86, ki je spodbuditi združitev družine, in z zahtevo, da se še posebej upošteva položaj beguncev. Prav tako naj bi bil v nasprotju z načelom učinkovitosti, v skladu s katerim postopkovna pravila nacionalnega prava v praksi ne smejo onemogočati ali čezmerno oteževati uveljavljanja pravic, ki jih priznava pravo Unije. Tudi Komisija meni, da je treba člen 10(3)(a) Direktive 2003/86 razlagati tako, da njegovo področje uporabe zajema invalidno polnoletno sestro mladoletnega begunca brez spremstva, da bi se zadnjenavedenemu omogočila združitev z njegovimi starši.

20. Nizozemska vlada meni, da če bi se področje uporabe člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 razširilo, tako da bi vključevalo invalidno polnoletno sestro mladoletnega begunca brez spremstva, bi to odvzelo učinek določbam te direktive, s katerimi je državam članicam izrecno dovoljeno, da razširijo krog oseb, ki so lahko upravičene do združitve družine. Avstrijska vlada navaja, da je razširitev področja uporabe Direktive 2003/86 v nasprotju z izrecno voljo zakonodajalca Unije, saj so s tem ukrepom taksativno določene kategorije oseb, ki se jim s to direktivo prizna pravica do združitve družine.

21. Predložitveno sodišče meni, da je uresničevanje pravice RI do združitve družine z njegovimi starši odvisno od tega, ali se TY prizna pravica do prebivanja istočasno kot njenim staršem.[16] Zato bom najprej preučil pravico RI do združitve družine z njegovimi starši na podlagi prava Unije, nato pa bom preučil, ali ima TY na podlagi tega pravico do dovoljenja za prebivanje.

A. Pravica mladoletnega begunca brez spremstva do združitve družine z njegovimi starši – člen 10(3)(a) Direktive 2003/86

22. Direktiva Sveta 2003/86 v prizadevanju, da bi se olajšalo vključevanje državljanov tretjih držav v države članice tako, da se z združitvijo družine omogoča družinsko življenje, določa pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin, ki jo imajo državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.[17] Člena 5(5) Direktive 2003/86 državam članicam nalaga, da morajo prošnje za združitev razlagati v korist vseh otrok in ob skrbi za spodbujanje družinskega življenja.[18] Direktivo Sveta 2003/86 je treba razlagati in uporabljati ob upoštevanju med drugim člena 7 in člena 24(2) in (3) Listine o temeljnih pravicah Evropske unije (v nadaljevanju: Listina).[19] Člen 7 Listine priznava pravico do spoštovanja zasebnega ali družinskega življenja.[20] To določbo je treba razlagati v povezavi z obveznostjo upoštevanja največje koristi otroka, kot je priznana s členom 24(2) Listine. Prav tako je treba upoštevati potrebo, navedeno v členu 24(3) Listine, da otrok vzdržuje redne osebne stike z obema staršema.[21]

[16] Člen 13(2) Direktive 2003/86 določa, da kakor hitro je prošnja za združitev družine sprejeta, „[d]ržava članica družinskim članom zagotovi prvo dovoljenje za prebivanje, ki velja vsaj eno leto. To dovoljenje za prebivanje je mogoče podaljšati.“ Člen 13(1) Direktive 2003/86 prav tako določa, da kakor hitro je prošnja za združitev družine sprejeta, „[zadevna] država članica dovoli vstop družinskega člana ali članov“.

[17] Na to napotuje uvodna izjava 4 in člen 1 Direktive 2003/86.

[18] Sodba z dne 1. avgusta 2022, Bundesrepublik Deutschland (Združitev družine z mladoletnim beguncem) (C-273/20 in C-355/20, EU:C:2022:617, točki 35 in 39).

[19] Glej uvodno izjavo 2 Direktive 2003/86.

[20] V delu, v katerem člen 7 Listine vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim s členom 8(1) EKČP, sta njihov pomen in področje uporabe enaka: sodba z dne 15. novembra 2011, Dereci in drugi (C-256/11, EU:C:2011:734, točka 70 in navedena sodna praksa).

[21] Sodba z dne 13. marca 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, točki 55 in 56 ter navedena sodna praksa).

23. S členom 4 Direktive 2003/86 so opredeljeni družinski člani državljana tretje države, ki jim države članice morajo ali smejo, odvisno od primera, priznati pravico do združitve družine v smislu te direktive.[22] Člen 4(1) Direktive 2003/86 ureja pravico do združitve družine s člani sponzorjeve primarne družine, in sicer njegovega zakonca in njunih mladoletnih otrok.[23] Člen 4(2)(a) Direktive 2003/86 določa, da države članice v nekaterih okoliščinah lahko dovolijo združitev družine s starši sponzorja ali njegovega zakonca. O možnosti združitve družine s starši tako načeloma odloča vsaka država članica ob upoštevanju te določbe. Uživanje te pravice je odvisno med drugim od pogoja, da sponzor vzdržuje svoje starše in da ti v svoji državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore.[24] Pravica do združitve družine v skladu s členom 4(2)(a) Direktive 2003/86 se uveljavlja tudi „v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV“ Direktive 2003/86.

24. S členom 7(1) Direktive 2003/86, ki je v poglavju IV te direktive, je državam članicam dovoljeno, da zahtevajo dokaze, da ima sponzor (a) stanovanje, ki se šteje za normalno za primerljivo družino v zadevni državi članici; (b) zdravstveno zavarovanje zase in za svoje družinske člane, ter (c) stalna in redna sredstva, ki zadoščajo za vzdrževanje njega in njegovih družinskih članov, ne da bi potreboval pomoč socialnega sistema zadevne države članice. Ker je v členu 7(1) Direktive 2003/86 uporabljena beseda „lahko“, se smejo države članice odpovedati zahtevam iz te določbe.

25. V nekaterih primerih se beguncem priznajo ugodnejši pogoji za uveljavljanje pravice do združitve družine.[25] Člen 10(3) Direktive 2003/86 obravnava posebej položaj mladoletnih beguncev brez spremstva. Z njim jim je omogočena prednostna obravnava[26] prek zagotavljanja združitve družine z, med drugim, njihovimi starši[27] ali zakonitimi skrbniki[28], ne da bi bili naloženi nekateri pogoji, ki se sicer uporabljajo na podlagi te direktive. S členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 je tako zahtevano,[29] da države članice dovolijo združitev družine begunca, ki je mladoletnik brez spremstva, z njegovimi starši „brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a)“ te direktive.

26. Ker se člen 4(2)(a) Direktive 2003/86 izrecno nanaša na pogoje iz poglavja IV, države članice od mladoletnega begunca brez spremstva ali njegovih staršev ne morejo zahtevati, da izpolnijo zahteve iz člena 7(1) Direktive 2003/86 v postopku za združitev družine, ki temelji na

22 Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točka 35). Člen 4 Direktive 2003/86 ni izčrpen. Glej na primer člen 10(2) Direktive 2003/86.

23 Glej uvodno izjavo 9 Direktive 2003/86. V sodbi z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točki 64 in 65), je Sodišče presodilo, da člen 4(1) Direktive 2003/86 upošteva široko pojmovanje „primarne družine“. V skladu z ustaljeno sodno prakso člen 4(1) Direktive 2003/86 državam članicam nalaga natančno določene pozitivne obveznosti, ki jim ustrezajo jasne subjektivne pravice, ker od njih zahteva, naj v primerih, za katere velja ta direktiva, dovolijo združitev družine z nekaterimi člani sponzorjeve družine, ne da bi imele glede tega polje proste presoje (sodba z dne 20. novembra 2019, Belgische Staat (Ureditev sprejetja v primeru molka organa), C-706/18, EU:C:2019:993, točka 29 in navedena sodna praksa).

24 Sodba z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 34).

25 Glej poglavje V Direktive 2003/86, naslovljeno „Združitev družine za begunce“. V uvodni izjavi 8 Direktive 2003/86 je navedeno, da bi bilo „[p]osebno pozornost […] treba posvetiti položaju beguncev zaradi razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje. Treba bi bilo torej določiti ugodnejše pogoje za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine“.

26 Sodba z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 44).

27 Člen 10(3)(a) Direktive 2003/86 se nanaša na prednike v prvem kolenu v ravni črti.

28 Člen 10(3)(b) Direktive 2003/86.

29 V tej določbi je uporabljen izraz „[države članice] dovolijo“. Glede pravice do združitve družine mladoletnih beguncev brez spremstva z njihovimi starši v skladu s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 tako države članice nimajo diskrecijske pravice (sodba z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 43).

členu 10(3)(a) te direktive.[30] Iz člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 je jasno, da je zakonodajalec Unije izrecno izključil med drugim zahtevo, da mladoletnega begunca brez spremstva vzdržujejo njegovi starši[31] in da ravna v skladu s členom 7(1) Direktive 2003/86.[32] Ta razlaga člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 je v skladu s sobesedilom, v katerem se pojavlja, ter s ciljem Direktive 2003/86, da se beguncem zagotovi prednostno varstvo in da se upošteva ranljiv položaj mladoletnikov, še posebej mladoletnikov brez spremstva. Če bi se od staršev mladoletnega begunca brez spremstva zahtevalo, da izpolnijo zahteve iz člena 7(1) Direktive 2003/86, bi bili omejeni učinkovita uporaba člena 10(3)(a) te direktive in prednostna obravnava mladoletnih beguncev brez spremstva.

B. Pravica mladoletnega begunca brez spremstva do združitve družine z njegovimi starši – člen 10(2) in (3)(a) Direktive 2003/86

27. Sodišče je presodilo, da sestra begunca ne spada med družinske člane sponzorja, na katere se nanaša člen 4 Direktive 2003/86.[33] RI nima pravice do združitve družine s svojo sestro, TY, niti v skladu s členom člen 10(3)(a) Direktive 2003/86. Besedilo te določbe je nedvoumno: uporablja se zgolj za mladoletne begunce brez spremstva in njihove starše.[34]

28. V skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalni organi ne smejo na podlagi Direktive 2003/86 izdati dovoljenja za prebivanje državljanu tretje države, ki ne izpolnjuje pogojev, ki so v ta namen določeni z Direktivo. Sodišče je celo presodilo, da nacionalna zakonodaja, ki dovoljuje izdajo dovoljenja za prebivanje na podlagi Direktive 2003/86 osebi, ki ne izpolnjuje pogojev iz te direktive, ogroža učinkovitost te direktive in je v nasprotju s cilji, ki jim sledi.[35]

29. S sprejetjem Direktive 2003/86, ki se uporablja za vse države članice z izjemo Kraljevine Danske in Irske, zakonodajalec Unije ni nameraval izčrpno urediti vseh zadev, ki se nanašajo na združitev družine,[36] ampak je namesto tega s sklicevanjem na načeli subsidiarnosti in sorazmernosti določil niz minimalnih skupnih pravil.[37] Direktiva 2003/86 zato določa minimalno harmonizacijo in ne izključuje pravice držav članic, da uporabijo določbe nacionalnega prava o združitvi družine v primerih, v katerih se ta direktiva ne uporablja.[38] Pogoji iz Direktive 2003/86 tako ne posegajo v možnost držav članic v skladu s členom 3(5) te direktive, da ob

30 Avstrijska vlada meni, da se pogoji iz člena 7(1) Direktive 2003/86 nanašajo na združitev družine v skladu s členom 10(3)(a) te direktive. Poudarja, da se člen 12(1), prvi pododstavek, Direktive 2003/86 nanaša konkretno na uporabo zahtev iz člena 7(1) te direktive in jo izključuje. Člen 10(3)(a) Direktive 2003/86 pa se po mnenju te vlade ne nanaša izrecno na uporabo člena 7(1) te direktive in je torej ne izključuje.

31 Sodba z dne 12. aprila 2018, A in S (C-550/16, EU:C:2018:248, točka 34).

32 V skladu s členom 12(1) Direktive 2003/86 države članice od begunca in/ali njegove primarne družine ne zahtevajo, da izpolnjujejo zahteve iz člena 7 te direktive. S členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 je tako zagotovljeno širše varstvo mladoletnih beguncev brez spremstva kot s členom 12(1), prvi pododstavek, Direktive 2003/86, katerega uporaba je omejena na begunce in člane njihove primarne družine.

33 Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točka 69).

34 Ta določba je neločljivo povezana s pojmom „primarna družina“, kot je določen z Direktivo 2003/86.

35 Sodba z dne 20. novembra 2019, Belgische Staat (Ureditev sprejetja v primeru molka organa) (C-706/18, EU:C:2019:993, točki 35 in 37 ter navedena sodna praksa).

36 Glej člen 3(5) Direktive 2003/86.

37 Glej uvodno izjavo 16 Direktive 2003/86.

38 Glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Pikamäeja v zadevi Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Enotnost družine – že priznana zaščita) (C-483/20, EU:C:2021:780, točka 53) in generalnega pravobranilca G. Hogana v okviru mnenja 1/19 (Istanbulska konvencija) (EU:C:2021:198, opomba 81).

upoštevanju zadevnega nacionalnega prava priznajo pravici do vstopa in prebivanja pod ugodnejšimi pogoji.[39] Kadar država članica določi take ugodne pogoje, je njihovo uveljavljanje urejeno z nacionalnim pravom in ne z Direktivo 2003/86,[40] s čimer je izključena uporaba Listine.[41]

30. Avstrijska vlada je na obravnavi potrdila, da čeprav meni, da TY na podlagi člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 nima pravice do združitve družine z RI, Republika Avstrija pravico do združitve družine takim posameznikom priznava na podlagi nacionalnega prava v skladu s členom 8 EKČP. Ta razdelitev pristojnosti med Evropsko unijo in državami članicami naj bi se odražala tako v jasnem besedilu Direktive 2003/86 kot tudi v dosledni razlagi določb te direktive s strani Sodišča.

31. Tožeče stranke in Komisija kljub temu trdijo, da je treba zaradi zagotovitve učinkovitosti pravice mladoletnega begunca brez spremstva do združitve družine z njegovimi starši na podlagi člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 to določbo razlagati tako, da je ta pravica priznana njegovemu invalidnemu sorojencu. Ta cilj naj bi bilo treba doseči z razlago člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 ob upoštevanju členov 7 in 24 Listine, tako da se zagotovi pravica RI do združitve družine z njegovimi starši in s tem z njegovo sestro.[42]

32. Države članice morajo, ko izvajajo člen 10(3)(a) Direktive 2003/86, spoštovati temeljne pravice, določene v Listini, v obravnavani zadevi v členih 7 in 24 te listine. Vendar se z obstojem te obveznosti ne more podpreti razlaga člena 10(3)(a) Direktive 2003/86 ali katere koli druge določbe te direktive, ki bi bila v nasprotju z izrecnim besedilom teh določb. Taka razlaga *contra legem*, bodisi glede na določbe Listine ali načelo učinkovitosti, je prav tako izključena, saj bi bilo z njo kršeno načelo pravne varnosti.[43] Prav tako tega, da v členu 10(3)(a) Direktive 2003/86 niso omenjeni nobeni drugi družinski člani, ni mogoče pripisati temu, da je zakonodajalec Unije to spregledal, saj je posebej predvidel položaje, ki so podobni tistim iz obravnavane zadeve, kar je jasno dokazano s členom 4(2)(b) in členom 10(2) te direktive.

33. S členom 10(2) Direktive 2003/86 je državam članicam izrecno dovoljeno, da pravico do združitve družine priznajo drugim članom družine begunca, kot so tisti, na katere se nanaša člen 4 te direktive, če begunec te osebe vzdržuje.[44] Člen 10(2) Direktive 2003/86 vsaki državi članici nudi možnost, da odloči, ali bo tako razširila področje uporabe Direktive 2003/86. Prav

[39] Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točka 43). Glej po analogiji sodbo z dne 13. marca 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, točke od 32 do 43), v kateri se člen 3(2)(c) Direktive 2003/86 razlaga tako, da so z njegovega področja uporabe izključeni družinski člani upravičenca do statusa subsidiarne zaščite. Ti družinski člani sicer ne spadajo na področje uporabe prava Unije, vendar jim lahko država članica prizna ugodnejše obravnavanje na podlagi nacionalnega prava (sodba z dne 7. novembra 2018, K in B, C-380/17, EU:C:2018:877, točki 34 in 37).

[40] Glej po analogiji sodbo z dne 19. novembra 2019, TSN in AKT (C-609/17 in C-610/17, EU:C:2019:981, točki 34 in 49). Glej prav tako po analogiji glede Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46) sodbo z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, točki 82 in 83).

[41] Glej po analogiji sodbo z dne 10. junija 2021, Land Oberösterreich (Stanovanjska pomoč) (C-94/20, EU:C:2021:477, točke od 60 do 63).

[42] Glej tudi uvodno izjavo 2 Direktive 2003/86.

[43] Glej po analogiji z razlago *contra legem* nacionalnega prava sodbo z dne 19. aprila 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278, točka 32 in navedena sodna praksa). Načela, ki jih opisuje sodna praksa, se nanašajo na razlago pava Unije in nacionalnega prava. Glej prav tako po analogiji Lenaerts, K., in Gutiérrez-Fons, J., *To Say What the Law of the EU Is: Methods of Interpretation and the European Court of Justice*, EUI AEL 2013/09, str. 16, kjer avtorja navajata, da „če se določba prava Unije lahko razlaga na več načinov, je treba dati prednost tisti razlagi, ki zagotavlja polni učinek določbe. […] Samoumevno je, da to splošno načelo razlage ne sme prekoračiti meje ‚*contra legem*'".

[44] Glej po analogiji sodbo z dne 13. marca 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, točka 48).

tako državam članicam dopušča široko polje proste presoje, da izberejo člane družine begunca, ki so drugi kot tisti, omenjeni v členu 4 Direktive 2003/86, ki so lahko upravičeni do take razširitve. [45]

34. Iz spisa pred Sodiščem je jasno, da se je Republika Avstrija odločila, da ne bo uporabila možnosti iz člena 10(2) Direktive 2003/86. V vsakem primeru pa TY vzdržujejo njeni starši in ne njen brat RI. [46] Sodišče je presodilo, da je nacionalni predpis, ki ne spoštuje pogoja vzdrževanosti iz člena 10(2) Direktive 2003/86, v nasprotju s cilji te direktive, saj omogoča priznanje statusa, ki je z njo ponujen, osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev za njegove pridobitev. [47]

35. Sodišče je prav tako presodilo, da z Listino državam članicam ni odvzeta pristojnost za odločitev, da bodo izvajale člen 10(2) Direktive 2003/86 in preučile prošnje za združitev družine, ki so bile vložene na podlagi te določbe. [48] Iz tega je razvidno, da Sodišče ne more spremeniti ali razširiti besedila in področja uporabe člena 10(2) Direktive 2003/86 s sklicevanjem na člen 7 ali člen 24 Listine. [49]

36. Zato Sodišču predlagam, naj ugotovi, da v skladu s členom 10(2) in (3)(a) Direktive 2003/86 v povezavi s členoma 7 in 24 Listine RI nima pravice do združitve družine s svojo sestro TY. Očitna razširitev področja uporabe teh določb bi bila v nasprotju z nedavno sodno prakso Sodišča, posegla bi v polni učinek Direktive 2003/86 in porušila skrbno oblikovano zakonodajno ravnovesje, ki so ga dosegle Evropska unija in države članice.

37. Prav tako sodne prakse Sodišča o členu 20 PDEU in državljanstvu Unije, na katero se je sklicevalo predložitveno sodišče, ni mogoče uporabiti po analogiji za to, da bi se upravičila razširitev uporabe Direktive 2003/86. [50] Sodišče je v sodbi *Ruiz-Zambrano* [51] med drugim štelo, da člen 20 PDEU nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države z vzdrževanimi mladoletnimi otroki, ki so državljani Unije, zavrne prebivanje v državi članici, v kateri imajo ti stalno prebivališče in katere državljani so, če bi ta odločba tem otrokom onemogočila dejansko izvrševanje bistvene vsebine pravic, ki so jim podeljene zaradi državljanstva Unije. S tako odločitvijo je Sodišče poudarilo, da je državljanstvo Unije „temeljni status državljanov držav

[45] Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točki 39 in 40). V uvodni izjavi 10 Direktive 2003/86 je navedeno, da je „[n]a državah članicah […], da se odločijo, ali želijo odobriti združitev družine za sorodnike v ravni črti, odrasle neporočene otroke[…]“.

[46] Tožeče stranke so sicer na obravnavi navedle, da RI pošilja približno 100 EUR mesečno svoji družini v Sirijo, vendar ni dokazov, da RI vzdržuje TY.

[47] Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točka 42). V uvodni izjavi 6 Direktive 2003/86 je navedeno, da je treba, „[d]a se zavaruje družina in zagotovi ali ohrani družinsko življenje, […] na podlagi skupnih meril določiti materialne pogoje za uresničevanje pravice do združitve družine“. Glej po analogiji tudi sodbo z dne 7. novembra 2018, K in B (C-380/17, EU:C:2018:877, točke 44, 48 in 49), v kateri je Sodišče presodilo, da bi bili členu 12(1), tretji pododstavek, Direktive 2003/86 odvzeti učinkovitost in jasnost, če država članica ne bi določila roka za vložitev prošnje za združitev družine na njegovi podlagi.

[48] Sodba z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točka 65).

[49] Člen 51(1) Listine določa, da se njene določbe uporabljajo za države članice, samo kadar izvajajo pravo Unije. V skladu s členom 51(2) Listina ne razširja področja uporabe prava Unije prek pristojnosti Unije in ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije niti ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v pogodbah. Glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602, točka 85).

[50] Sodbe z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124); z dne 15. novembra 2011, Dereci in drugi (C-256/11, EU:C:2011:734), in z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi (C-133/15, EU:C:2017:354). Glej tudi sodbo z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602).

[51] Sodba z dne 8. marca 2011 (C-34/09, EU:C:2011:124).

članic“.[52] Statusa državljanov tretjih držav, vključno z begunci, ni mogoče primerjati s statusom državljanov Unije, razen če so državljanom tretjih držav posebej priznane primerljive pravice in obveznosti.[53]

C. Pravica polnoletnih neporočenih otrok do združitve družine, kadar so nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja – člen 4(2)(b) Direktive 2003/86

38. Člen 4(2)(b) Direktive 2003/86 določa, da države članice lahko dovolijo vstop in bivanje polnoletnim neporočenim otrokom sponzorja ali njegovega zakonca pod pogojem, da so zadevni otroci objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja. V tem smislu je treba spoštovati pogoje iz poglavja VI Direktive 2003/86.

39. Tudi če odmislimo, da ni jasno, ali se je Republika Avstrija odločila za uporabo možnosti iz člena 4(2)(b) Direktive 2003/86,[54] se ta določba nanaša na primarno družino sponzorja, ne pa na njegove brate in sestre. TY se zato ne more sklicevati na besedilo tega člena, da bi uveljavljala pravico do združitve družine z RI. Kot je navedeno v točkah 36 in 37 teh sklepnih predlogov, je v skladu s sodno prakso Sodišča v nasprotju s cilji Direktive 2003/86, da bi se razširilo varstvo, ki je s členom 4(2) te direktive dano drugim osebam. Prav tako zaradi delovanja Listine ne more biti omejena izbira držav članice glede priznanja učinka te določbe.[55]

40. Medtem ko RI in njegova sestra, TY, nimata pravice do združitve družine na podlagi člena 4(2)(b) Direktive 2003/86, so njegovi starši, CR in GF, upravičeni do združitve družine z RI v skladu s členom 10(3)(a) te direktive. Ko bo ugodeno njuni prošnji do združitve družine, bosta imela CR in GF tudi pravico do dovoljenja za prebivanje v Republiki Avstriji v skladu s členom 13(2) Direktive 2003/86. V sodbi O in drugi[56] je Sodišče navedlo, da je treba državljane tretje države, ki zakonito prebivajo v državi članici in želijo uveljavljati združitev družine, šteti za „sponzorje“ v smislu člena 2(c) Direktive 2003/86. CR in GF sta upravičena do združitve družine s TY na podlagi člena 4(2)(b) Direktive 2003/86, če Republika Avstrija uporablja to možnost. Ko države članice uporabljajo to možnost, izvajajo pravo Unije. Nacionalna zakonodaja za ta namen mora zato spoštovati temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, in načelo sorazmernosti.[57]

41. CR, GF in TY so skupaj zaprosili za združitev družine z RI. Glede na naravo njihovega družinskega razmerja in hudo invalidnost TY bi bilo treba njihove prošnje obravnavati hkrati,[58] da bi se ugotovile vse pravice in obveznosti, ki jih imajo na podlagi prava Unije, vključno s členom 4(2)(b), členom 10(3)(a) in členom 13 Direktive 2003/86 v povezavi s členom 7 in

[52] Sodba z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124, točka 41 in navedena sodna praksa).

[53] Glej na primer uvodno izjavo 3 in člen 13 Direktive 2003/86. Glej po analogiji tudi Direktivo Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19 zvezek 6, str. 272). Omejitve razširitve področja uporabe Direktive 2003/86, ki so potrjene s sodno prakso, navedeno v točkah 36 in 37 teh sklepnih predlogov, se smiselno uporabljajo za združitev družine v skladu s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86.

[54] Nizozemska vlada je na obravnavi navedla, avstrijska vlada pa ji ni ugovarjala, da je Republika Avstrija uporabila možnost iz člena 4(2)(b) Direktive 2003/86.

[55] Glej po analogiji sodbo z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točki 42 in 65).

[56] Sodba z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 68).

[57] Glej po analogiji sodbo z dne 12. decembra 2019, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Združitev družine – sestra begunca) (C-519/18, EU:C:2019:1070, točke od 61 do 67).

[58] Avstrijska vlada je na obravnavi potrdila, da se vse zadevne prošnje preučujejo hkrati.

členom 24(2) in (3) Listine.[59] V zvezi s tem ustaljena sodna praksa določa, da je s členom 17 Direktive 2003/86 zahtevano individualizirano obravnavanje prošenj za združitev družine. Pristojni nacionalni organi morajo pri izvajanju Direktive 2003/86 in preizkusu takih prošenj uravnoteženo in razumno presoditi vse upoštevne koristi.[60] Upoštevati je treba tudi koristi mladoletnih otrok in posebne okoliščine mladoletnih beguncev brez spremstva.[61]

42. Zato je v nasprotju s cilji Direktive 2003/86 ter členom 7 in členom 24(2) in (3) Listine, da se od prosilcev, kot sta CR in/ali GF,[62] zahteva, da imata dovoljenje za prebivanje v skladu s členom 13(2) te direktive, preden se na podlagi člena 4(2)(b) navedene direktive začne preučitev prošnje TY za združitev družine z njenimi starši. Tak razdrobljen pristop bi poleg tega škodoval pravici RI do združitve družine na podlagi člena 10(3)(a) Direktive 2003/86.

43. Republika Avstrija lahko zahteva, da so za združitev družine v skladu s členom 4(2)(b) Direktive 2003/86 izpolnjene zahteve iz člena 7(1) te direktive. Te zahteve se uporabljajo zgolj za TY, saj sta CR in GF iz njih izvzeta na podlagi člena 10(3)(a) Direktive 2003/86.[63] Sodišče je presodilo, da ker je dovolitev združitve družine splošno pravilo, je treba možnost, dano v členu 7(1) Direktive 2003/86, razlagati ozko. Države članice ne smejo uporabiti polja proste presoje, da bi posegle v cilj spodbujanja združitve družine.[64] Predložitveno sodišče mora preveriti, ali pristojni organi spoštujejo zahteve iz člena 7(1) Direktive 2003/86 in sodne prakse glede tega.

VI. Predlog

44. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na tretje vprašanje Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija) odgovori:

Člen 4(2)(b), člen 10(3)(a), člen 13(2) in člen 17 Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine ter člen 7 in člen 24(2) in (3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da je invaliden polnoleten sorojenec – ki ga zaradi zdravstvenega stanja v celoti vzdržujejo njegovi starši – mladoletnega begunca brez spremstva upravičen do združitve družine s svojimi starši in mladoletnim sorojencem v skladu s pravom Unije, če je zadevna država članica uporabila možnost iz člena 4(2)(b) Direktive 2003/86.

[59] Glej po analogiji člen 16(1) Uredbe (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev) (UL 2013, L 180, str. 31). Člen 16(1) Uredbe št. 604/2013 med drugim določa, da kadar je prosilec s hudo invalidnostjo odvisen od pomoči enega od svojih staršev ali svojih staršev, ki zakonito prebiva v eni od držav članic, država članica običajno prosilca obdrži skupaj ali združi s tem enim od staršev. V skladu z uvodno izjavo 17 te uredbe se s to določbo želi državam članicam omogočiti, da združijo „družinske člane“, če je to potrebno iz humanitarnih razlogov. Glej po analogiji tudi sodbo z dne 6. novembra 2012, K (C-245/11, EU:C:2012:685, točke od 26 do 54).

[60] Sodba z dne 21. aprila 2016, Khachab (C-558/14, EU:C:2016:285, točka 43 in navedena sodna praksa).

[61] Glej po analogiji sodbo z dne 7. novembra 2018, K in B (C-380/17, EU:C:2018:877, točke od 26 do 36).

[62] CR in GF imata pravico do združitve družine z RI v skladu s členom 10(3)(a) Direktive 2003/86 ter sta tako upravičena do dovoljenja za prebivanje v skladu s členom 13(2) te direktive.

[63] Glej točko 26 teh sklepnih predlogov.

[64] Sodba z dne 4. marca 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, točka 43).